

**МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ
РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
ГУМАНИТАРНО-ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ АКАДЕМИЯ (ФИЛИАЛ)
«КРЫМСКОГО ФЕДЕРАЛЬНОГО УНИВЕРСИТЕТА
ИМ. В. И. ВЕРНАДСКОГО» (г. ЯЛТА)**

**ПРОБЛЕМЫ СОВРЕМЕННОГО
ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ**

**Серия: Педагогика и психология
48 (4)**

Ялта
2015

УДК 37
ББК 74.04
П 78

Рекомендовано ученым советом Гуманитарно-педагогической академии (филиал) «Крымского федерального университета им. В. И. Вернадского» от 15 июля 2015 года (протокол № 11)

Проблемы современного педагогического образования. Сер.: Педагогика и психология. – Сб. статей. – Ялта: РИО ГПА, 2015. – Вып. 48. – Ч. 4. – 208 с.

Редакционная коллегия:

Глузман А. В., доктор педагогических наук, профессор;
Абляев Э. А., доктор педагогических наук, профессор;
Заслуженков В. С., доктор педагогических наук, профессор;
Релькина Л. И., доктор педагогических наук, профессор;
Горбунова Н. В., доктор педагогических наук, профессор;
Шушара Т. В., доктор педагогических наук, доцент;
Богинская Ю. В., доктор педагогических наук, доцент;
Везетну Е. В., кандидат педагогических наук, доцент;
Пономарёва Е. Ю., кандидат психологических наук, профессор;
Черный Е. В., доктор психологических наук, доцент;
Дорожкин В. Р., доктор психологических наук, доцент;
Калина Н. Ф., доктор психологических наук, профессор;
Усатенко О. Н., кандидат психологических наук, доцент;
Бура Л. В., кандидат психологических наук;
Латышева М. А., кандидат психологических наук, доцент;
Мартынюк О. Б., кандидат психологических наук, доцент.

Свидетельство о регистрации средства массовой информации Министерства связи и массовых коммуникаций Российской Федерации: ПИ № ФС 77-61807 от 18 мая 2015 г.

Журнал входит в наукометрическую систему РИНЦ (лицензионный договор №171-03/2014).

Журнал зарегистрирован в Международном Центре ISSN в Париже (идентификационный номер печатной версии ISSN 2311-1305), действующий при поддержке ЮНЕСКО и Правительства Франции.

Рецензенты:

Ефимова В. М., доктор педагогических наук, доцент;
Якса Н. В., доктор педагогических наук, доцент.

© Гуманитарно-педагогическая академия (г. Ялта), 2015 г.

Лях Г. Р.	РОЛЬ ПЕДАГОГІЧНОГО НАСТАВНИЦТВА У ПРОФЕСІЙНОМУ СТАНОВЛЕННІ МОЛОДОГО ВЧИТЕЛЯ	134
Микуліна А. К.	УМОВИ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ У ВУЗІ	141
Молчанюк О. В. Чаговець А. І.	ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА: СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ	147
Нагорна Н. В.	ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРІОРИТЕТУ ІДЕЙ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ В СИСТЕМІ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ	153
Пилипенко Н. В.	ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	159
Порядченко Л. А.	НАСТУПНІСТЬ У НАВЧАННІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ТА МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ОПІСУ	165
Романець В. М.	ДОСЛІДЖЕННЯ ХУДОЖНЬО- ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТА ФІЛОСОФСЬКИХ ТЕКСТІВ ШЛЯХОМ МІЖПРЕДМЕТНОГО ЗВ'ЯЗКУ СПЕЦІАЛЬНИХ І ПЕДАГОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН	171
Ружевич Я. І.	ТОЛЕРАНТНІСТЬ ЯК ЦІННІСТЬ ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТИ	178
Стельмах Н. В.	УМОВИ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	183
Сухтаєва А. М.	ИЗУЧЕНИЕ КОМПЛЕКСНЫХ ЧИСЕЛ В КУРСЕ ВЫСШЕЙ МАТЕМАТИКИ БУДУЩИХ ИНЖЕНЕРОВ	190
ПСИХОЛОГІЯ		
Склярук А. В.	ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ СІМЕЙНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ	197

УДК 373.2.016:81-028.31

доцент кафедри початкової освіти та методик гуманітарних дисциплін,

кандидат педагогічних наук, доцент Порядченко Леся Анатоліївна

Київський університет імені Бориса Грінченка (м. Київ, Україна)

НАСТУПНІСТЬ У НАВЧАННІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ТА МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ОПИСУ

Анотація. В статті пропонується методика реалізації преемственности в обучении описанию детей 5-6-летнего возраста. Суть ее состоит в дальнейшем постепенном развитии речевых навыков продуцировать описания, которые составлены детьми в дошкольном возрасте; осмыслении и осознании существенных и формально-структурных признаков описания как одного из функционально-смысловых типов речи; формировании на этой основе речевых умений уместно добирать точные языковые средства для передачи признаков описываемого объекта, объективировать описание как единицу языка, осуществлять рефлексию над речью в форме описания и контроль над речью ровесников, которая обеспечивает развитие у детей коммуникативных и лингвистических умений продуцировать описания. В методике определены ведущие педагогические условия, три этапа: коммуникативно-обогащающий, когнитивный и рефлексивно-рече-творческий, разработано коммуникативное, лингвистическое и рефлексивное содержание обучения описанию, отобраны и оптимизированы методы, организационные формы и средства, которые обеспечивают реализацию преемственности в обучении описанию детей шести лет.

Ключевые слова: преемственность, описание, высказывания, речевые навыки, речевые умения, рефлексия над речью, объективация языка.

Annotation. In the article methods of implementing the continuity of teaching description to the children at age from 5 and 6 have been examined. The essence of these methods is to develop children's future speech skills, aimed at creating descriptions obtained by them during their pre-school years, gradually and continuously;

to comprehend and realize the essential, formal and structural features of description as one of the functional and meaningful types of speech; to work out the abilities of choosing quite appropriate linguistic means capable to illustrate subject's characteristics under description, to define the description as a unit of language, to perform the reflexion over speech in the form of description and the control children's speech, enabling children to develop communicative and language abilities while creating descriptions. The fundamental pedagogical conditions, three stages of them have been defined in the methods: communicative and enriching, cognitive, reflexive and speech-creative. The communicative, linguistic and reflexive contents of teaching description have been worked out. The techniques, forms of organization and means which put into practice the continuity of teaching description to the children of six years old have been selected and optimized.

Key words: continuity, description, utterance, text, speech skills, speech abilities, reflection over the speech, object oriented speech.

Вступ. Упровадження Державного стандарту початкової загальної освіти, Базового компонента дошкільної освіти в Україні та Концепції мовної освіти актуалізувало проблему наступності в розвитку зв'язного мовлення дошкільників і молодших школярів, зокрема засобами опису – одного з функціонально-сміслових типів мовлення із урахуванням його мовностилістичного й контекстуального оформлення.

Опис, за умов урахування в навчальному процесі всіх його особливостей як функціонально-сміслового типу мовлення, є досить важливим мовним засобом розвитку монологічного мовлення дітей, їхнього сприйняття, мислення та уяви. Так, за допомогою опису діти ще з дошкільного віку вчаться розкривати ознаки предмета, знаходячи найбільш доречні образні слова, розрізняти суттєві й несуттєві ознаки предметів, явищ, дій; здобувають уміння і навички будувати своє висловлювання в певній описовій композиційній формі; оволодівають культурою почуттів, естетичним смаком. За допомогою опису дитина вчиться розуміти та використовувати у власному мовленні контексти, що передають значення статичності у вираженні подій.

Послідовна безперервна робота над описом у першому класі з урахуванням рівня розвитку мовленнєвих навичок, які діти здобули на попередньому дошкільному етапі мовної освіти, буде сприяти реалізації наступності.

Аналіз останніх досліджень. Проблематика навчання опису була предметом дослідження як у дошкільній (В.В.Гербова, А.Я.Зрожевська, С.В.Ласунова), так і у шкільній лінгвометодиці (О.П.Глазова, З.О.Доморацька, Л.М.Міненко, Г.І.Сорокіна, В.А.Собко). Вченими описано варіативні методики навчання описового мовлення дітей дошкільного (М.М.Алексєєва, А.М.Богущ, А.М.Бородич, Л.В.Ворошиніна, Н.В.Гавриш, Е.П.Короткова, Г.М.Ляміна, Є.І.Тихєєва, О.С.Ушакова, В.І.Яшина та ін.) та молодшого шкільного віку (Н.О.Будна, Н.А.Головань, Л.О.Варзацька, М.С.Вашуленко, Т.О.Ладиженська, Н.І.Лепська, М.Р.Львов, М.М.Наумчук, К.С.Прищепа, Н.Ф.Скрипченко, Г.О.Фомічова, Є.А.Штифурко та ін.).

Незважаючи на наявність досліджень і значної кількості методичних порад щодо навчання опису, до цього часу в програмах 1 класу не виокремлено опис як тип мовлення та мовний зміст навчання опису. Водночас у програмах для дошкільних навчальних закладів опис є одним із провідних компонентів розвитку мовлення дітей, починаючи з середньої групи. Отже, передбачені програмою 1 класу узагальнені комунікативні завдання щодо формування умінь висловлюватися без конкретизації типів мовлення і уточнення структури його мовного наповнення не створюють передумов для безперервного, логічного, послідовного, поступового, поступального навчання опису на суміжних ланках мовної освіти. Відсутність мовного й лінгвістичного змісту навчання опису і в методичних порадах, адресованих учителям першого класу, створює певні труднощі у практиці роботи, пов'язані з необхідністю постійно систематизувати і відбирати обсяг мовного та лінгвістичного матеріалу, необхідного саме для навчання опису. Подібна аналітична робота вчителів не завжди є результативною. Тому приклади описів, які пропонуються дітям, не завжди є зразковими як за мовностилістичним оформленням, так і за формою. У художній літературі, передбаченій для класного та позакласного читання дітям першого класу не

представлено всієї різноманітності мовного матеріалу, що вирізняє опис серед інших функціонально-сміслових типів мовлення.

Не завжди в розвитку мовлення першокласників ураховується здобутий ними до школи мовленнєвий досвід продукувати описи, оскільки до цього часу описи дітей, які прийшли до першого класу, не були предметом вивчення. Не розрізняється в чинній методиці специфіка мовленнєвих навичок, що вже сформовані в дітей до школи, і комунікативно-мовленнєвих умінь, які є базовими в навчальній роботі початкової школи. Недооцінюється роль первісних елементарних знань дітей про суттєві ознаки опису у формуванні початкових комунікативних умінь, які базуються, на відміну від мовленнєвих навичок дошкільників, на осмисленні й усвідомленні мовних одиниць комунікації, вживанні найефективніших мовних засобів, правильному виборі стилю мовлення, підпорядкуванні форми висловлювання завданням спілкування. Відтак, не завжди пропонуються доречні методи, організаційні форми і засоби лінгвометодичного впливу.

Формулювання мети статті та завдань. Мета нашої статті – показати методику, що забезпечить реалізацію принципу наступності в навчально-виховному процесі учнів 1 класу початкової школи, вироблення в першокласників мовленнєвих умінь продукувати описи. **Завдання:** розкрити особливості реалізації принципу наступності у навчанні дітей 5-6 річного віку опису, виходячи із компонентів методики навчання: мета, завдання, зміст, методи, організаційні форми, засоби; показати поетапність роботи над описом з дітьми старшого дошкільного та молодшого шкільного віку.

Виклад основного матеріалу статті. Основними принципами забезпечення безперервності освітньо-виховного процесу між дошкільним навчальним закладом і початковою загальноосвітньою школою є принципи наступності, перспективності та спадкоємності. У науковій педагогічній літературі вони трактуються відповідно: перспективність – як погляд знизу вгору; спадкоємність – як збереження усього цінного, здобутого на попередніх етапах, та вдосконалення його в майбутньому. Важливу роль наступності в навчально-виховному процесі ДНЗ та початкової ЗОШ розкривають педагогічні дослідження

(Г.Б.Ананьєв, А.М.Кухта, О.Я.Савченко, А.С.Симонович, В.О.Сухомлинський, О.П.Усова, К.Д.Ушинський, С.Т.Шацький та ін.), згідно з якими наступність трактується як “опертя на пройдене”, подальший розвиток знань, умінь і навичок, у процесі якого набуті знання, вступаючи у нові зв'язки, закріплюються, зміцнюються; нові, включаючись до загальної системи знань, засвоюються свідомо й міцно.

Наступність у вивчанні рідної мови між ДНЗ та початковою ЗОШ визначається лінгвометодистами як зв'язок усякої нової справи з попередньою, коли вона спирається на неї і робить крок уперед [6]; як “погляд зверху вниз”, зв'язок виучуваного із тим, що вивчене раніше. Наступність у навчальному процесі забезпечує органічний перехід від минулого через сучасність до майбутнього, в результаті чого виконуються дві взаємопов'язані функції: забезпечується органічний зв'язок між цими трьома етапами навчання і одночасно готується здійснення майбутніх зв'язків, при цьому відбувається безперервний перехід кількісних змін у якісні, створюючи динамічну рівновагу в педагогічному процесі. Воно передбачає: опертя на пройдене, відоме, коли кожен новий етап процесу вивчення пов'язаний із попередньо пройденими етапами, не відсторонюючи їх, а включаючи і підпорядковуючи собі; заміну у свідомості учнів неповної системи знань більш повною, як розвиток у часі системи знань і умінь учнів, а також єдиний принципний підхід до навчання, єдині вихідні позиції у навчанні рідної мови; чітке розуміння того, що з'являється нового в мовленнєвому розвитку учнів на кожному етапі [4]; удосконалення звуковимови, збагачення лексичного запасу та роботу над реченням у першому класі [2]; поступове ускладнення, що відображається як у змісті роботи, так і в організаційних формах навчально-виховної роботи з дітьми та в методиці навчання [1]; опертя на мовленнєві навички, сформовані в дитини в дошкільному віці, їх подальший розвиток та вдосконалення [3].

Відповідно лінгвістичної літератури, опис – це функціонально-смісловий тип мовлення, що є його типізованим різновидом – зразок, модель монологічного повідомлення одночасних ознак предмета в широкому розумінні та таких, що мають для цього визначену мовну структуру. Одночасність ознак в описі

виражається тим, що в кожному описовому контексті дієслова використовуються тільки в одному визначеному часі. В описовому типі мовлення об'єкт має опредмечений характер, тому цей функціонально-смісловий тип мовлення має кілька різновидів: натюрморт, портрет, пейзаж, характеристика, інтер'єр, опис дії, стану природи чи людини [5].

Незважаючи на надзвичайно важливу роль опису в розвитку зв'язного мовлення дитини, в сучасній лінгвометодичній науці до цього часу не створено оптимальних підходів до навчання опису на двох суміжних ланках мовної освіти: дошкільній та початковій.

Тому ми пропонуємо методику реалізації наступності в навчанні опису першокласників – шестиліток, яка передбачає вдосконалення методичної системи навчання опису дітей 6-річного віку. Вона полягає: 1) в оперті на мовленнєвий досвід дітей продукувати описи, здобутий у дошкільному віці; 2) у поступальному продовженні комунікативного й лінгвістичного розвитку дітей з подальшим удосконаленням їхніх мовленнєвих навичок, поступового ускладнення й оновлення комунікативного й лінгвістичного змісту навчання опису (уведення первісних знань про опис; трансформація наявних у дітей мовленнєвих навичок у *мовленнєві вміння* на тлі знань про суттєві ознаки опису, їх використання у практиці мовлення; формування умінь об'єктивувати мову та рефлексувати мовлення у формі опису).

Метою навчання опису дітей у першому класі з урахуванням вимог наступності - формування умінь висловлюватись у формі опису. Поставлена мета реалізується вирішенням таких завдань: удосконалення мовленнєвих навичок аудіювання висловлювань-описів; збагачення синтаксичного боку дитячого мовлення синтаксичними конструкціями, які здатні утворювати описові контексти; активізація в усному мовленні дітей доречних лексико-граматичних засобів, характерних для опису; формування умінь аудіювання описів, спостереження за специфікою мовного матеріалу; формування у дітей первісних елементарних знань про опис як функціонально-смісловий тип мовлення, його структуру; навчання дітей об'єктивувати опис як метамовну одиницю; розвиток у першокласників умінь рефлексувати описи як найвищу одиницю мовлення.

Реалізація наступності у змісті відповідно до мети і завдань навчання опису дітей шестирічного віку відбувається за такими блоками: комунікативний – мовний зміст формування у дітей навичок і вмінь будувати висловлювання-описи в усній формі (словосполучення і речення, що утворюють описи); лінгвістичний – зміст здійснення метамовної роботи щодо опису (необхідна умова для об'єктивації опису як одиниці мови і подальшого формування мовленнєвих умінь). У цьому блоці визначено суттєві, формально-структурні ознаки опису; рефлексивний – зміст первинного формування умінь будувати описи, в якому містяться знання про мовлення людини, зокрема про опис як мовленнєву, комунікативну одиницю, що підлягає рефлексії.

Виокремлення трьох змістових блоків передбачає й відповідне кожному з них застосування особливих методів навчання опису. Вони дібрані з урахуванням специфіки засвоєння мови: або практичного, емпіричного, неусвідомленого шляху, характерного для оволодіння мовленнєвими навичками; або практико-теоретичного, довільного, усвідомленого, метамовного шляху, притаманного опануванню лінгвістичних знань і комунікативних умінь. Із практичних (дотеоретичних) методів пропонуємо бесіди, перекази, мовленнєві дидактичні ігри, лексичні вправи, вправи на побудову описів і т. ін., які спрямовуються на використання мови опису в мовленні й удосконалення навичок висловлюватися за типом опису. Із практично-теоретичних методів пропонуємо такі: спостереження над реченнями, словосполученнями, що утворюють описи, над структурою опису; мовний аналіз, синтез, моделювання композиції описів, порівняння різних типів висловлювань, співставлення, абстрагування, класифікація мовних одиниць, виокремлення суттєвих ознак тощо. Усі вони сприяють осмисленню дітьми сутності опису, його об'єктивації; усвідомленню специфіки мови опису, свого мовленнєвого досвіду; формуванню мовленнєвих умінь. Серед інформаційно-рецептивних методів пропонується такі: пояснення педагога, читання творів із аналізом їх змісту, структури, бесіди узагальнювального характеру тощо – використовувалися для повідомлення знань про істотні ознаки опису, їх уточнення та розвитку вмінь об'єктивувати опис. Репродуктивні методи: вправи, дидактичні ігри – використовуються з метою формування в дітей умінь аналізу текстів із наступним

виокремленням із них описів та їх об'єктивації. Евристичні бесіди використовуються для осмислення й усвідомлення дітьми суттєвих ознак опису. Евристичними запитаннями з'ясовується усвідомлення дітьми суттєвих ознак опису, наприклад: Що означає описувати? Що можна описати? Із чого ми починаємо описувати? Про що говоримо всередині опису, а про що вкінці? Частково-пошукові методи спрямовані на виконання дітьми проблемних пошукових завдань знаходження відповідних мовних засобів для створення описових контекстів. Дослідницькі методи змушують дітей бути "маленькими дослідниками", які самостійно та під керівництвом педагога будують різні види описів, добираючи відповідний, доречний синтаксичний мовний зміст, об'єктивують опис як одиницю мови, контролюють описові висловлювання однолітків та рефлексують власне мовлення. Наступність у використанні методів навчання опису – полягає в тому, що вони дібрані з урахуванням комунікативного й лінгвістичного досвіду дітей, специфіки імпліцитного й експліцитного характеру їхніх знань про мову, емпіричного й наукового шляхів засвоєння мови та особливостей удосконалення мовленнєвих навичок і початкового формування мовленнєвих умінь.

Реалізація наступності в організаційних формах навчання опису проявляється у використанні їх з поступовим ускладненням: починати слід із звичних для дітей дидактичних ігор, що побудовані на мимовільних процесах, і поступово переходити до форм, які потребують від першокласників довільності. Серед організаційних форм, що доречно використовувати в навчанні, є такі: групові (уроки, спостереження, дидактичні ігри, екскурсії тощо), тематичні, інтегровані, комплексні. Індивідуальні форми роботи з дітьми застосовуються тоді, коли дитині потрібна допомога. Їй пропонується виконати вправи та завдання в індивідуальному порядку, під постійним контролем і коригуванням процесу оволодіння вміннями будови описів. При необхідності індивідуальні форми роботи з дітьми використовуються і в позаурочний час.

Наступність у використанні засобів навчання полягає в поступовому ускладненні мовного матеріалу (словосполучення, речення, тексти), дидактичного матеріалу (загадки, прислів'я, казки, приказки), наочного матеріалу (підручники, книги для позакласного читання, предметні та сюжетні картинки, предмети,

іграшки, об'єкти довкілля), ТЗН. Ці засоби сприяють оптимізації навчального процесу навчання опису: розвиткові комунікативних навичок, усвідомленню дітьми особливостей структури й істотних ознак різних видів описів, формуванню мовленнєвих умінь будувати описи.

Навчання за даною методикою необхідно здійснювати у три етапи. Зміст цих етапів реалізовується на кожному уроці, що забезпечує єдність лінгвістичних знань та комунікативних умінь і навичок, доступність і поступовість уведення нового змісту навчання. На комунікативно-збагачувальному етапі формування мовленнєвих навичок дітей відбувається з урахуванням видів опису (портрет, пейзаж, характеристика, натюрморт, інтер'єр, опис дії, опис стану природи чи людини), обсягу опису (5-6 речень), кількості мікротем (3-4) та ступеня їх розгорнутості, інформативності опису (усіх якісних ознак), синтаксису зв'язного цілого і граматичних способів міжфразового зв'язку (займенниковий, числівниковий зв'язок, синонімічна заміна тощо), синтаксичних особливостей описів (характерних для них словосполучень та речень). Когнітивно-збагачувальний етап навчання дітей спрямований на усвідомлення дітьми змісту поняття "опис" як тексту, висловлення, осмислення його як одиниці мови за істотними ознаками, об'єктивації опису і початкового оволодіння поняттям "опис", тобто здобуття експліцитних знань. На мовленнєво-творчо-рефлексивному етапі навчання дітей передбачає формування умінь рефлексувати опис як особливу одиницю мовлення з початковим формуванням умінь обирати і вживати доречні, найефективніші мовні засоби, що адекватні опису, вміння контролювати й оцінювати власне мовлення й мовлення однокласників.

Висновки. Експериментальні дані засвідчують, що використання методики реалізації наступності в процесі навчання опису дітей дошкільного та молодшого шкільного віку сприяє: засвоєнню дітьми особливостей будови та побудови опису як функціонально-сміслового типу мовлення; засвоєнню його синтаксичних та композиційних особливостей; усвідомленню використанню шестирічками адекватних мовних засобів для створення описових контекстів; формуванню у дітей вміння об'єктивувати опис як один з видів монологу та здійснювати рефлексію над мовленням у формі опису. Проблема наступності в навчанні опису

дітей дошкільного та молодшого шкільного віку не вичерпується цим дослідженням. Подальшого розвитку потребує розгляд проблеми перспективності у навчанні опису між 4 і 5 класами, формування умінь у першокласників створювати письмовий опис як один з функціонально-сміслових типів мовлення, а також проблема навчання опису в молодшій та середній групах дошкільних навчальних закладів.

Література

1. Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: теорія і практика /А.М.Богуш/ – Запоріжжя: Просвіта, 2002. – 216с.
2. Вашуленко М.С. Формування мовної особистості молодшого школяра в умовах переходу до 4-річного початкового навчання /М.С.Вашуленко// Початкова школа. – 2001. – № 1. – С. 11-15.
3. Калмикова Л.О. Теоретичні основи й шляхи вдосконалення методики мовленнєвої підготовки дітей до школи /Л.О.Калмикова// Початкова школа – 2001. – № 2. – С. 10-13.
4. Львов М.Р. Преимущество и перспективность в обучении родному языку /М.Р.Львов/ – М.: Педагогика, 1982. – 168 с.
5. Нечаева О.А. Функционально-смысловые типы речи (описание, повествование, рассуждение) /О.А.Нечаева/ – Улан-Удэ, 1974. –214 с.
6. Ушинський К.Д. Рідне слово /К.Д.Ушинський// Вибр. пед. твори: У 2 т. – К.: Рад. шк., 1989. – 192 с.

Научное издание

Проблемы современного педагогического образования
Серия: Педагогика и психология.
Выпуск сорок восемь. Часть 4.

Ответственный за выпуск Е.Ю. Пономарёва

ISSN 2311-1305

Ответственность за достоверность приводимых в публикациях фактов, дат, наименований, фамилий, имен, цифровых данных несут авторы статей.

Научные статьи печатаются за авторскими вариантами.

Слано в набор 17.07.2015. Подписано к печати 15.07.2015.
Формат 60х90х16. Печать офсетная. Печать офс. Условн. печати, страниц 20.
Тираж 500 экз.

Отпечатано в типографии
Гуманитарно-педагогической академии (г. Ялта)
ИИО ГПА ул. Севастопольская, 2 а, г. Ялта
тел. (0654)32-21-14,
факс (0654)32-30-13